

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Департамент „Изящни изкуства“

Докторска програма „Визуално-пластични изкуства“

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. Станко Славчев Войков, ръководител катедра „Индустириален дизайн“ към НХА на докторския труд на Румен Атанасов Кожухаров.

Тема на доктората: „Изобразителното изкуство и предметно-материалната среда“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.2 Изобразително изкуство и научна специалност „Изкуствознание и изобразително изкуство“.

Научен ръководител: доц. Михаил Чомаков – НБУ

Ролята на изобразителните изкуства за формирането на съвременната предметно-материална среда е тема, която вълнува значителен брой теоретици и анализатори в областта на изкуствата. Анализ на развитието на изкуствата през историята на човешката цивилизация от древността до наши дни е показател за общото ниво на утилитарно-битовата култура на различните обществени формации, народности и дори цели цивилизации. Достатъчно е да споменем, че за предметно-материалната среда на цивилизациите на Месопотамия, Египет, Гърция и Рим съдим по достигналите до нас произведения на изобразителните и приложни изкуства. Показателен е периода на Ренесанса и по-следващите периоди на 18, 19 и 20 век с развитието на научно-техническата революция и формираната във връзка с това предметно-ценностни общества каквото е съвременното.

Дисертационният труд на Румен Кожухаров съдържа 212 страници основен материал 21 страници библиография и 81 страници илюстрации и приложения.

В уводната част на доктората са представени актуалността на темата, предмета на изследването, целите и задачите на труда и неговата структура.

Въвеждайки ни в темата Кожухаров аргументира значимостта на изследването свързано с изящните изкуства (живопис, скулптура, стенопис) и връзката с предметно-материалния свят в исторически план. Актуалността на труда безспорно е обоснована от огромното значение на изкуството, върху цялостното развитие на човешката цивилизация и свързаното с това битие. Като предмет на изследването е представено историческото развитие на изящните изкуства и тяхното отражение върху предметно-материалната среда. Пространствено-абстрактното мислене, семиотиката, общовъзприемащите се примери иновационни елементи в изкуството и положителните и отрицателни примери са в обсега на дисертационния труд.

Целите и задачите на доктората се обособяват в разкриване похватите и използваните класически и модерни методи в изящните изкуства и влиянието им върху дизайна на изделията и методиката на проектиране. Не на последно място е засегнат проблема с абстрактното мислене в изкуството и човешката еволюция. Тук трябва да се отбележи, че абстрактната теория на композицията е водеща при проектирането на дизайн изделия, така че поставените в изследването задачи са напълно обосновани.

Основния дисертационен труд на Румен Кожухаров, структуриран в три глави, заключение и приноси. Прецизно са формулирани резултатите от изследването, както и приложена библиография и списък на публикациите по темата.

Първа глава разглежда композицията и нейната роля при проектирането на предметно-материалната среда чрез методите на абстрактното мислене, и взаимодействието им с изящните изкуства. Задълбочено и подробно е разгледано абстрактното изкуство през погледа на Василий Кандински и неговата представа на творческия процес, етапите и факторите влияещи върху него. Наред със семиотичните знаци е проследено абстрактния дизайн в емблематични модели на автомобилната индустрия и основните принципи на формообразуването. Паралелните съпоставки на различни модели автомобили обусловени от фактора националност и школи, влияещи върху проектантите и

техния модел на работа, както и някои основни принципи и методи на композицията, са в основата на този раздел. В тази глава заслужава внимание изследването на въздействието на изящните изкуства за появата на индустриалния дизайн. Много важно е да споменем, че през 1896 година се основава Държавното рисувално училище в София, като основен приоритет за това е „...за подготовка на кадри за новосъздаващата се българска индустрия...“ което е в пряка връзка между изящните изкуства и предметно-материалната среда.

Втора глава е посветена на изследването на основните течения в модернизма и влиянието за формирането на предметно-материалната среда. В началото на 19 век се появява течението на художниците модернисти дало началото на стиловете кубизъм, футуризм, супрематизъм и конструктивизъм и в по-късен етап на различните течения в дизайна попадат в обсега на изследване на тази глава на труда. Втората част представя по аналитичен начин влиянието на някои от най-значимите творци на така нареченото модерно изкуство върху архитектурата, дизайна и скулптурата. Трета част от тази глава проследява актуалните течения в изкуството стъкизм, суперплато, суперструк и изкуството на отношението и тяхната същност от отличителни черти и белези.

Трета глава на доктората разглежда развитието на автомобилния дизайн от гледна точка на формообразуването, теорията на композицията и връзката с изящните изкуства. Направена е класификация на автомобилния дизайн според някои признаци и исторически периоди, както и най-забележимите моменти в автомобилостроенето. Кожухаров класифицира автомобилния дизайн в няколко така наречени ери и периоди, подчертавайки тяхното значение и отделните характеристики, черти и елементи. Тази глава е нагледен пример за влиянието на изящните изкуства върху предметната среда включително и машиностроенето каквото по същество представлява автомобилната индустрия.

Всичките три глави на докторския труд формулират заключения произхождащи от изследването на засегнатите теми. Това е особено важно при

формирането на изводите и приносите на дисертационния труд и подпомага създаването на методи за анализиране на разглежданите проблематики.

Приносите на доктората могат да бъдат групирани в две основни групи:

1. Взаимовръзката на изобразителните изкуства и създаването на предметно-материална среда. Символиката и визуалните комуникации и тяхната роля в предметно-материалната среда. Влияние на народностно етнографските особености върху проектирането и реализацията на дизайн изделия.

2. Анализ на конкретни обекти от дизайнерската практика повлияни от взаимовръзката изобразителни изкуства и предметно-материална среда. Представяне на труда в достъпен за специализираната и широката публика вид. Иновативните технологии и връзката им с разширяващите се възможности за реализиране на нови идеи и дизайн практики.

Трудът завършва с описание от 21 страници библиографски материали, използвани от докторанта и 81 страници илюстративно приложение. Тук трябва да се посочи, че приложението може да бъде обогатено, което би допринесло за по-доброто представяне на труда. По-големия брой примери в една разработка я прави по-разбираема и онагледява по-пълно представянето ѝ пред специализираната и широка публика.

Авторефератът засяга основната част от труда в синтезиран вид. Трудът е публикуван и представен в основната си част в няколко издания и научни конференции.

Заклучение:

Трудът на Румен Атанасов Кожухаров разглежда една много интересна проблематика на връзката между изобразителните изкуства и създаването на изделия свързани с човешката предметно-материална среда. Тази връзка е двупосочна и е в основата на много емблематични постижения на изкуството и в двете области. За пръв път се засяга една област, която много критици

избягват в своите трудове. Препоръчвам трудът да бъде издаден, като бъде разширен засегнатия илюстративен материал и представени допълнителни примери. Трудът може да бъде отправна точка за много допълнителни разработки и изследвания. Може да бъде създаден цикъл от монографии представящ връзката – изобразителните изкуства и различните сфери на Индуриалния дизайн. Давам висока оценка на доктората и предлагам на многоуважаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Румен Кожухаров.

Доц. Станко Войков,

ръководител катедра „Индуриален дизайн“, НХА